

PETRA DE HAMER

Buiten lucht leven

LANGS DE

WADDENZEE

Korte & lange
wandelingen

F J O R D

LEKKER NAAR HET WAD!

Al zo lang ik me kan herinneren, ga ik graag en regelmatig naar de Waddeneilanden. Elk eiland heeft z'n eigen karakter en de afwisseling is goed. Vaak is een klein eiland waar je de hele dag buiten kunt zijn voldoende, soms vind ik het ook fijn als je heel even een boekhandel in kunt duiken. De eilanden zijn allemaal mooi en niet alleen in de zomer. Sterker nog, wanneer je buiten de zomermaanden om gaat, is het er vaak heerlijk rustig en heb je het strand en de duinen voor je alleen.

02

Maar 'langs de Waddenzee' is meer dan alleen wandelen over de eilanden. Zo vind je in dit boek ook veel wandelingen door de Kop van Noord-Holland, Friesland en Groningen. Daar, langs de Waddenkust, heb je weer andere landschappen. Kwelders, polders, kleine dorpen, akkers vol diepgrijze klei. Ook hier is het zelden druk. Ga op verkenning in de noordelijkste delen van Nederland en ontdek ook een aantal voormalige Waddeneilanden. Maak kennis met terp- en wierdedorpen, kom langs een paar van de mooiste stadjes van Nederland en verbaas je over de leegte en de rijkdom van het wad. Ik vind het betoverend.

UNESCO Werelderfgoed Waddenzee

In Nederland en op Curaçao hebben we twaalf Werelderfgoederen: monumenten of gebieden die uniek zijn in de wereld. De Waddenzee is daar een van. Niet alleen het Nederlandse deel van de Waddenzee is sinds 2009 beschermd natuurgebied, het hele gebied strekt zich uit tot Duitsland en Denemarken. Het is een van de laatste waddengebieden ter wereld waar de natuur nog redelijk ongestoord haar gang kan gaan. Zo'n tien tot twaalf miljoen vogels strijken er jaarlijks neer om er te broeden of een tussenstop te maken tijdens een vlucht naar het noorden of het zuiden. Er leven zo'n 2300 soorten planten en dieren op de kwelders, zo'n 2700 in de zee en er broeden ongeveer 30 soorten vogels. Indrukwekkende cijfers en je begrijpt hopelijk ook zonder je verder te zeer in de materia te verdiepen, dat het goed is dat de Waddenzee beschermd is. Toch is het wad ook een gebied dat toegankelijk is voor natuurliefhebbers, en dus gelukkig ook voor wandelaars. Houd er rekening mee dat je gedurende het jaar bepaalde natuurgebieden niet mag betreden, en sommige delen zelfs helemaal niet. Het klinkt wat streng, maar toch: houd je aan de regels. Wees lief voor de natuur.

Wat staat er in dit boek?

Dit boek is een verzameling van de wandelingen die ik de afgelopen jaren maakte, niet in de laatste plaats voor mijn wandelboek *Buitenluchtlevens Nederland*. Lange en korte wandelingen, kleine en grote natuurgebieden, maar ook genoeg extra's en tips voor horeca en vervoer. Er staan hopelijk voldoende weetjes in het boek, want hoe meer ik me verdiepte in de regio's, hoe meer er te vertellen viel. Ik ben blij met alle informatie en tips die ik kreeg van eilandbewoners en mensen uit het noorden. Zo kwam ik al wandelend op de mooiste plekken.

03

Waar vind ik extra informatie?

Bij alle wandelingen staat vermeld waar je extra informatie kunt vinden. Vaak is dat een algemene website waarop je de wandeling kunt opzoeken. Op uitgeverijford.com/naar-buiten staan alle regio's in dit boek ook, met daarin de directe links, dat bespaart zoekwerk. Open de links naar gpx-bestanden direct op je telefoon en sla ze op in je favoriete app. Ik maak gebruik van Outdooractive. Vaak staat er bij de wandelingen een startpunt vermeld, dan beginnen daar gemarkeerde wandelingen. Daar heb je verder geen extra website voor nodig.

Moet er nog wat mee?

Niets veranderlijker dan het weer. Zeker op de Waddeneilanden kan het razendsnel omslaan. Neem altijd een regenjas of poncho in je (waterdichte!) rugzak mee en loop op waterdichte schoenen of goede wandelschoenen. Zelf word ik altijd blij van een thermoskan met thee en een appeltje. In uitgestrekte gebieden zoals het oosten van Friesland of Groningen is het handig om iets voor de lunch mee te nemen als je de hele dag gaat wandelen. Soms kom je urenlang niets of niemand tegen. Maar dat was nou ook precies de bedoeling.

Heel veel plezier langs de Waddenzee!
Wandel ze.

Petra de Hamer

INHOUDSOPGAVE

VASTELAND

08
KOP VAN
NOORD-HOLLAND

EILANDEN

26
TEXEL

46
VLIELAND

60
TERSCHELLING

80
AMELAND

98
SCHIERMONNIKOOG

VASTELAND

112
FRIESLAND

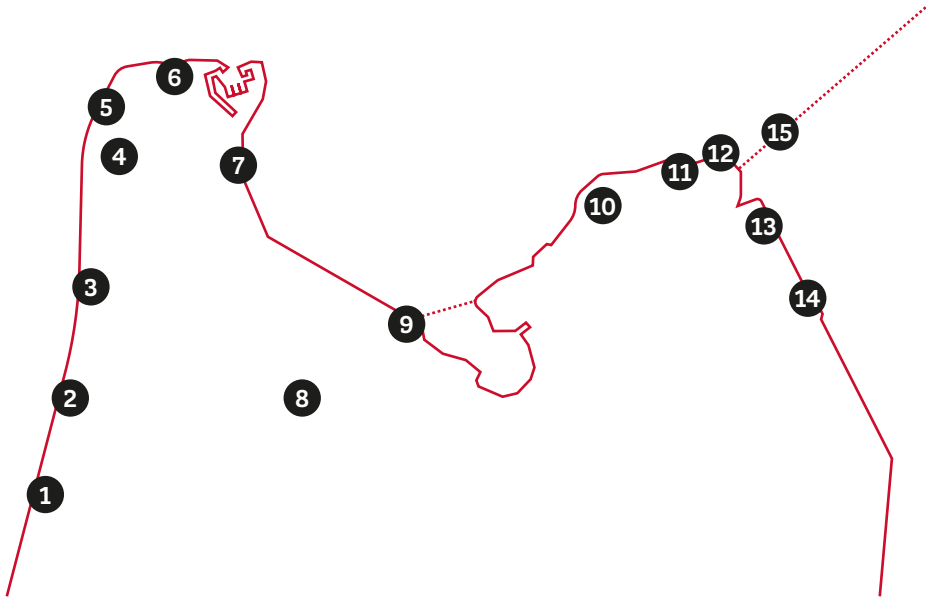
134
GRONINGEN

Kop van Noord-Holland

08

Mooie naam, de Kop van Noord-Holland. Bijna nog mooier is de naam van de gezamenlijke website van een aantal gemeenten in deze regio: Holland Boven Amsterdam, waar een deel van de Kop onder valt. Niet alles in dit hoofdstuk is officieel Waddengebied. Het plan was om me het voor dit boek te beperken tot de gemeenten langs de Waddenkust, tot ik erachter kwam dat Callantsoog eeuwen geleden een Waddeneiland was. Dus start de Kop hier, het verhaal is tragisch maar ook mooi. Ook Wieringen was ooit een Waddeneiland maar dat is wat korter geleden aan het vasteland geklonken.

In de Kop van Noord-Holland is het goed wandelen. Het onvolprezen Wandelnetwerk Noord-Holland heeft veel wandelingen uitgezet, en daar maakte ik dankbaar en ruimhartig gebruik van. Je komt hieronder heel vaak Startpunten van deze wandelingen tegen. In de provincie zijn nog veel meer van deze Startpunten, maar niet op Texel (werk aan de winkel!). Het zijn goed gemarkeerde wandelingen, wisselend in lengte, vaak door de natuur en zelden eentonig. Maar dat is wandelen nooit natuurlijk. Veel andere routes hieronder zijn uitgezet over hetzelfde knooppuntennetwerk. Ook zijn er wat officiële Lange-Afstand-Wandelpaden in Noord-Holland, waarvan het altijd leuk is één of twee etappes te doen.

Bang voor saaie landschappen hoef je hier niet te zijn: strand, duinen, polders, felgekleurde bollenvelden in het voorjaar, eindeloze uitzichten. De badplaatsen zijn nog rustgevend ouderwets, zonder hoogbouw en met winkeltjes waar vliegers, rieten strandmatten en setjes schep en emmer worden verkocht. Het is echt zonde: veel toeristen op weg naar Texel razen door het landschap en pakken in Den Helder de boot, of gaan via de Afsluitdijk naar Friesland. Het loont om de dorpen in de Kop te bezoeken, er te gaan wandelen en te genieten van het uitzicht over zee. Ontdek het voormalige Waddeneiland Wieringen of wandel door een klein maar fijn bos. Er is meer dan genoeg te ontdekken, echt.

1**Callantsoog**

Tijdens het voorbereiden van dit boek las ik dat Callantsoog duizend jaar geleden een Waddeneiland was. Het woord 'oog' betekent immers eiland. Het dorp lag vroeger weliswaar verder uit de kust, maar werd eind twaalfde eeuw door stormvloedengesloten door de zee. Het dorp werd steeds kleiner en verdween eind zestiende eeuw compleet van de kaart. Het handjevol bewoners dat er nog was, trok landinwaarts en stichtte vol goede moed een nieuw dorp. Daar werd in 1581 een prachtig kerkje gebouwd dat er nog altijd staat.

Ten zuiden van Callantsoog ligt het Zwanenwater, een mooi natuurgebied in beheer van Natuurmonumenten. Je kunt er twee wandelingen maken van 2 of 4,5 km. Ook mooi is het rondje van bijna 3,5 km door de Uitlandse polder aan de overkant van het Zwanenwater. Je wandelt er een fijn ommetje. In Callantsoog langs het strand vind je een informatiepaneel van het Wandelnetwerk Noord-Holland, een van hun wandelingen komt ook door de Uitlandse polder. Langs het strand wandelen is hier ook heerlijk. Daar heb je geen route voor nodig.

Startpunt Zwanenwater en Uitlandse polder: kruising Zuidschinkeldijk en Uitlandseweg, Callantsoog

2

Groote Keeten

Ook hier is een Startpunt van Wandelnetwerk Noord-Holland. Het kan natuurlijk avontuurlijker door zelf de duinen in te stappen, maar deze routes zijn nou eenmaal idioot goed. Zonde om die niet te doen. Groote Keeten is een minuscuul dorp. Laat je auto of fiets achter op het grote parkeerterrein en wandel richting restaurant De Princen Keet, geroemd vanwege de aardige bediening en het fijne terras. Een paar meter voor het restaurant staat het informatiebord, een beetje verstopt. Je kunt kiezen uit een aantal wandelingen, van ruim 2 tot bijna 7 km. Je wandelt afwisselend langs het strand, door de duinen of de polder. Extra leuk om te doen als de bollenvelden in bloei staan in het voorjaar. Noord-Holland in optima forma.

Startpunt: Strandslag 8, Groote Keeten

3

Julianadorp aan Zee

Nooit geweten: Julianadorp heette tot 1909 Buitenveld. Toen in april van dat jaar prinses Juliana werd geboren, vroeg het Oranjegezinde dorp toestemming aan Wilhelmina of het dorp naar de toekomstige koningin vernoemd mocht worden. Dat mocht, en een halfjaar later was de nieuwe naam een feit. Ook in Julianadorp ben je nog lang niet aan het wad, maar je kunt hier heerlijk wandelen. Langs het strand alleen al is het hier heel fijn. Of kies voor een van de twee wandelingen die zijn gemarkeerd met gele (ruim 6,5 km) of paarse paaltjes (bijna 9 km) van Wandelnetwerk Noord-Holland. Je vindt het informatiebord vlak bij de strandafslag op de grote parkeerplaats.

Startpunt: Strandslag Julianadorp, Zanddijk, Julianadorp aan Zee

4

Helderse Duinen, Donkere Duinen & Mariëndal

Eindelijk: de officiële UNESCO-borden dat je in het Waddengebied bent. De Helderse Duinen is een verzamelnaam van allerlei kleinere, aaneengesloten duingebieden waaronder de Donkere Duinen en Mariëndal. Wie met kleine kinderen op pad is, moet zeker naar het Bezoekerscentrum De Helderse Vallei. Er is een speeltuin, er lopen kleine boerderijdieren rond en in het duurzaamheidscentrum is van alles te leren over beter omgaan met de natuur. Daar verkopen ze allerlei 'groene' producten en informatieve natuurboeken voor alle leeftijden. Op de grote parkeerplaats is een TOP (Toeristisch Overstap Punt),

een vierkante zuil met daarop maar liefst zes wandelingen, in lengte variërend van ruim 2 tot 12 km. Het gebied is zo afwisselend als de wandelingen. Wie de rode wandeling loopt, komt ook langs zee en door een derde duingebied, de Grafelijkheidsduinen. Dit gebied ontstond uit een voormalig klein Waddeneiland, Ooghduinen. Maar dan zit je al bijna in Huisduinen, het dorp dat tegen Den Helder aan ligt.

Startpunt: Bezoekerscentrum De Helderse Vallei, De Helderse Vallei 9-11, Den Helder, meer info op deheldersevallei.nl; lange wandeling via visitwadden.nl

5

Fort Kijkduin & Huisduinen

Altijd gedacht dat de kenmerkende rode vuurtoren De Lange Jaap in Den Helder stond, maar hij staat toch echt in Huisduinen. Je bent mogelijk niet de enige die hier gaat wandelen, want er is veel te zien. Fort Kijkduin vertelt de vaderlandse geschiedenis in een notendop, van de Slag bij Groote Keeten tot Napoleon. Ook is er een aquarium waar je meer te weten komt over de Waddenen de Noordzee; nu eens geen uitheemse vissen bekijken zoals in een dieren-tuin, maar alles leren over palingen en roggen. Buiten het fort start een aantal mooie wandelingen tussen de ruim 7 en 11 km, uiteraard weer van Wandelnetwerk Noord-Holland. Eerdergenoemde ronde door de Grafelijkheidsduinen komt hier ook doorheen. Ook leuk is om gewoon van het fort noordwaarts te lopen over de enorme zeedijk. En dan weer terug.

Startpunt: Admiraal Verhuellplein 1, Huisduinen

6

Den Helder

Op zomerse dagen is de rij voor de veerboot naar Texel soms schrikbarend lang. Je kunt er natuurlijk voor kiezen helemaal niet naar Texel te gaan, of overdag eerst een lekker lange wandeling te maken en dan later, zo rond etenstijd, de boot op te gaan. Den Helder is bekend vanwege de Marinehaven, daar mag je niet zomaar heen, maar wandelen in de buurt kan er uitstekend. NS-wandeling Helderse Duinen gaat van station Den Helder Zuid naar station Den Helder en kent drie varianten: 9,5 km, 14 km en 15,5 km. Er is ook een leuke dagwandeling van het Nederlands Kustpad 2, deze etappe B is ruim 24 km. Je kunt op een van beide treinstations starten en de wit-rode markeringen volgen. Wie Den Helder wil ontdekken op de bonnefooi, kan het beste beginnen bij het complex Willemsoord. Dit is de voormalige scheeps- en onderhoudswerf van de Koninklijke Marine en daar zitten nu twee musea, talloze restaurants en winkels en zelfs een bioscoop, mocht de regen met bakken uit de hemel komen. Voor wie met een camper op pad is, die kun je hier een nachtje neerzetten (Camperplaats Willemsoord).

Startpunt: NS-station Den Helder Zuid, wandeling via wandelnet.nl, meer info ook op willemsoordbv.nl

7

Balgzand

Net buiten Den Helder zit Natuureducatiecentrum 't Kuitje. Aan de overkant ervan ligt het Balgzand, een zandplaat die twee keer per dag droogvalt. De plaat loopt van pakweg net buiten Den Helder tot Wieringen en is een vogelparadijs. Het leuke is, dat je de plaat bezoeken kunt. Er worden allerlei soorten tochten georganiseerd, die zijn vooral voor basisschoolkinderen. Voor volwassenen worden er in samenwerking met vrijwilligers van Landschap Noord-Holland en de Waddenvereniging vogelexcursies georganiseerd. De eerste organisatie doet de hoogwater-excursies, de tweede de laagwater-excursies waarbij je dus ook echt het wad op gaat. Op onderstaande website kun je precies zien welke variant wanneer is. Je moet je vooraf aanmelden. 't Kuitje is met het OV niet goed bereikbaar, wel met de auto of de fiets.

**Startpunt: Oostoeverweg 80,
Den Helder, aanmelden en meer info
via kuitje-balgzand.nl**

8

Anna Paulowna

Dorpen met een mooie naam scheppen verwachtingen. Anna Paulowna was de vrouw van Willem II, koningin van Nederland en Russisch grootvorstin, werd geboren in Sint-Petersburg en begraven in Delft. Ze gaf haar naam aan de polder waar het dorp toe behoorde. Of ze er zelf veel kwam, daarover wordt met geen woord gerept in de geschiedenisboeken.

Etappe 11 van het Nederlands Kustpad 2 loopt van Callantsoog naar Anna Paulowna (ruim 15 km), de daaropvolgende etappe 12 gaat naar Hippolytushoek (ruim 16 km). Groot voordeel: het dorp heeft een station waar twee keer per uur de trein vanuit Amsterdam/Den Helder stopt. Bij de oude kerk in het dorp staat een bord met daarop vier routes van Wandelnetwerk Noord-Holland. Ook leuk zijn de wandelingen Kruiszwijnroute (ca. 2,5 km) en Kneeskade (ca. 9,5 km), die vind je via onderstaande link van Landschap Noord-Holland. Deze twee wandelingen lopen buiten het dorp. Liefhebbers van Groene Wissels (zie ook pagina 155) kunnen nummer 205 lopen.

**Startpunt: Kruising Smidsweg/
Molenvaart, Anna Paulowna;
NS-station Anna Paulowna, meer info
op landschapnoordholland.nl,
wandelnet.nl en Groene Wissel via
wandelzoekpagina.nl**

9

Van Ewijksluis

Eigenlijk was ik helemaal niet van plan om hier te stoppen. Maar toen reed ik, aan het eind van een lange wandeldag, tegen een van de mooiste sluisjes aan die ik in tijden zag. Auto aan de kant gezet en de dijk opgelopen, vanwaar je prachtig uitzicht hebt op het Amstelmeer. Je kunt er een flink stuk lopen, richting het volgende sluisje. En dan draai je om, met de wind in je rug of juist in je gezicht. Enige nadeel is dat hier onderaan de dijk best wat auto's rijden, maar het uitzicht maakt veel goed. Terug bij het sluisje zag ik pas dat Wandelnetwerk Noord-Holland hier ook wandelingen heeft uitgezet. Ongemerkt had ik een deel van de groene route (14,5 km) gelopen; de blauwe route is ruim 11,5 km.

Startpunt: sluis Amsteldijk/Van Ewijkvaart, Van Ewijksluis

10

Hippolytushoef & Stroe

Vanuit Anna Paulowna loop je zo naar Hippolytushoef, zie pagina 16. Vanuit hier kun je etappe A van het Nederlands Kustpad 2 doen. Dat is een mooie lange ronde van zo'n 16 km en gaat naar Stroe. Dat dorp alleen al is leuk om te bezoeken. In de tuin van het Wieringer Eilandmuseum Jan Lont ligt Donker- te van de Wadden. In deze tuin kun je 365 dagen per jaar ervaren hoe donker het op het wad is. De tuin is 's nachts vrij toegankelijk. Buiten het dorp klim je zo de dijk op en sta je aan het wad; het blijft een bijzonder gezicht wanneer dat is drooggefallen en je honderden vogels hoort. In het dorp staat een bijzonder, klein kerkje. Volgens de overlevering was de plek waar nu de kerk staat rond 700 al een heilige plek voor de Frisii, een Germaans volk dat hier

toen leefde. Willibrord bekeerde de inwoners en zette een kerkje neer. Waarom de kapel tegenwoordig Heidense Kapel heet, is een mooi verhaal en dat kun je op onderstaande site prima verder lezen. Of ga het kerkje binnen: het is een fijne plek om even te zitten voor wie op zoek is naar rust, stilte en bezinning. Maar we komen om te wandelen. Kies voor de rood gemarkeerde wandelroute richting het buurtschap Noordburen. Dat ligt tussen Hippolytushoef en Stroe in. De routekaart vind je tegenover het Eilandmuseum. In het museum kun je ook het routeboekje kopen van de 20 km lange pelgrimstocht 'In het voetspoor van de heilige Willibrord', een bijzonder wandelpad door de omgeving.

Meer info op heidensekapel.nl

11

Oosterland & Wieringen

Van de Zuiderhaven bij Den Oever tot het Amstelmeer loopt het Amstelmeerkanaal. Tot 1930 waren hier geen bruggen en was Wieringen echt een eiland. Sterker nog, het wordt ook wel het 'vergeten Waddeneiland' genoemd. De inwoners zijn dat allesbehalve vergeten en eens in de zoveel tijd duikt de wens de kop op, om van het gebied weer een eiland te maken. Net als de brug naar Ameland en de tunnel naar Texel gaat het waarschijnlijk nooit gebeuren, maar wie weet.

In Oosterland staat behalve een kerk uit de twaalfde eeuw (nu broedplaats en plek voor zingeving) de Villa Nieuwland. Deze villa was een van de drie ambtswoningen van de ingenieurs die aan de afsluiting van de Zuiderzee werkten. Wandelen kan in Oosterland heel mooi langs de Waddendijk, steek die over achter Villa Nieuwland (via de weg) en loop langs het water om Natuurgebied Vatrop heen. Via Vatrop loop je vervolgens terug.

**Startpunt: Hoek Keizerspoeldijk/
Molgerijk, Oosterend, parkeren mag
bij de scouting**

12

Den Oever

Als je Oosterland uit en Den Oever in rijdt, kom je langs een Vikingmuseum. Ik dacht eerst dat het een soort *tourist trap* was maar het valt mee. Wieringen lag voor de Vikingen zeer gunstig op de handelsroute tussen Denemarken, Engeland en Dorestad, het latere Wijk bij Duurstede. Sommige Vikingen gingen nooit meer terug naar het noorden. Hun schatten, zilveren munten en sieraden, begroeven ze in de Wieringer bodem en die werden pas in 1995 weer opgegraven. Vandaar dat museum. Hoe dan ook, in Den Oever krijg je een mooi overzicht van de omgeving. Ga naar het Waddenbelevingspunt in de vissershaven. Het is een uitkijkpunt over de Waddenzee, Wieringen, de Afsluitdijk en vooral over de grootste kolonie lepelaars van Europa. Deze voelen zich thuis in Het Schor, een zilt natuurgebied dat ontstond na de bouw van de Afsluitdijk. Wandelen kan er ook, uiteraard. Etappe 6 van het Noord-Hollandpad brengt je in 16 km van dit Waddenbelevingspunt naar De Haukes, een klein dorpje aan het Amstelmeer. De etappe is erg leuk en gaat langs de zuidkant van het voormalige eiland. Wie vanuit hier liever naar het zuiden wandelt: Den Oever ligt ook op het Zuiderzeepad. Vanuit hier kun je naar Medemblik wandelen, via het Robbenoordbos. Deze etappe 26 is bijna 22,5 km.

**Startpunt: Waddenbelevingspunt,
Havenkade, Den Oever, meer info
Zuiderzeepad via wandelnet.nl**

13

Robbenoordbos

Iets anders dan eindeloze polders. Dit is een mooi en niet al te groot bos naast het Wieringermeer. Er zijn zowaar vier routes uitgezet door Staatsbosbeheer, gemarkeerd met gekleurde paaltjes. De Dijkgatsroute is 6 km, de Robbenoordbosroute is 5,5 km, de Wierholtroute is bijna 2,5 km en de langste, de Wieringerandroute, is 11 km. Je wandelt zowel door het bos als langs het water, waar ontzettend veel vogels broeden. In het

bos kun je herten tegenkomen, honden moeten absoluut aan de lijn. Overnachten kan bij de geweldige camping Het bos roept! waar ook bijzondere accommodaties zijn zoals ingerichte tenten, eco-cabins en huisjes. Alleen al hierom is een bezoek aan Wieringen echt de moeite.

Startpunt: Parkeerplaats Sluitgatweg, Wieringerwerf, meer info op staatsbosbeheer.nl en hetbosroept.nl

14

Dijkgatbos & Gat in de Dijk

Tegen het Robbenoordbos aan ligt het Dijkgatbos, ook daar zijn wandelingen uitgezet. De Kwelroute (bijna 5,5 km), Sluitgatroute (ruim 3 km), Dijkgatbosroute (ruim 2 km) en de route bij de Wieringermeerdijk (6 km) zijn alle vier erg leuk. Een bezoek waard is het mooie monument het Gat in de Dijk. Hier werd in april 1945 door de Duitse bezetter de dijk opgeblazen waardoor de polder onder water kwam te staan. Pas een halfjaar later was alles weer drooggelegd. Je kunt hier een stuk wandelen over de dijk, heen en weer. Doe dit bij voorkeur als de avond valt, dan komen de herten het bos uit en heb je een prachtig uitzicht over de bosrand. Als er geen herten zijn, kom je waarschijnlijk wel de schapen op de dijk tegen.

Startpunt: Parkeerplaats Dijkgatbos, Wieringerwerf, monument bij Noorderdijkweg 24, Wieringerwerf

15

Afsluitdijk

Dit is alleen voor *die-hards*: wandelen over de Afsluitdijk. Die is 32,5 km lang. Zowel het Zuiderzeepad als het Nederlands Kustpad lopen oorspronkelijk over de dijk. Alleen, over de Afsluitdijk wandelen kan pas weer in 2025, want het herstel van de dijk zou in 2022 klaar zijn maar heeft de nodige vertraging opgelopen. Tot die tijd mag je er wel gewoon met de auto overheen. Als je meer wilt weten over de Afsluitdijk, bezoek dan het Afsluitdijk Wadden Centrum in Kornwerderzand, bijna aan de andere kant van de dijk in Friesland.

Meer info op wandelnet.nl

Extra

Overnachten

Aan zee vind je genoeg hotels en campings, maar vooral ook veel bungalowparken. In Callantsoog kun je terecht voor *glamping* bij Zon Zee Strand, en in Juliadorp aan Zee kun je een strandhuisje boeken zodat je de volgende dag wakker wordt met uitzicht op de golven. In Huisduinen zit onderaan de dijk Grand Hotel Beatrix. Dat beloofde veel goeds maar werd verbouwd toen ik er was. Overnachten kan ook in Fort Kijkduin. Onovertroffen is Het bos roept! in het Robbenoordbos.

Kijk voor meer mooie adressen op hollandbovenamsterdam.com

Vervoer

De trein stopt in Den Helder, op maar liefst twee stations. Ook Anna Paulowna heeft een station. Verder ben je wat betreft openbaar vervoer vooral op de bus aangewezen. De auto is helaas nog steeds het handigst als je alles uit dit hoofdstuk wilt doen. Dus: blijf ergens een of twee nachtjes logeren en verken de Kop ook op de fiets. Er is een prachtige fietsroute uitgezet van 43 km (in te korten tot 30 km) door Crossbill Guides (zie ook pagina 157). Deze gaat van de Noorderhaven in Den Oever om Wieringen heen, dan om het Amstelmeer heen en via de waddendijk terug. Adembenemende uitzichten gegarandeerd. Je kunt deze route ook wandelen.

Noord-Hollandpad

'Het Pieterpad van Noord-Holland' wordt het ook wel genoemd. De gehele route loopt van De Cocksdorp op Texel naar Huizen. Het zijn 16 etappes, in totaal is de wandeling 364 km lang. Door Noord-Holland-zonder-Texel lopen de etappes 3, van Den Helder naar Julianadorp (16 km), etappe 4 van Julianadorp naar Wieringerwaard (13 km), etappe 7 van Wieringerwaard naar Kolhorn (10 km) en etappe 6 van De Haukes naar Den Oever (13 km, zie ook pagina 21). De etappes zijn uiteraard in twee richtingen beschreven. Er hoort een handig en zeer informatief boekje bij. Meestal volstaan de paaltjes en een website wel bij dit soort routes, maar mocht je deze wandeling gaan doen, dan is dat boekje geen overbodige luxe. De route is gemaakt op initiatief van de provincie Noord-Holland.

Meer info op noordhollandpad.nl

Nederlands Kustpad 2

Wie in Hoek van Holland is begonnen aan het Nederlands Kustpad deel 2, komt vanzelf bij Callantsoog aan het eind van etappe 10. Daar kun je over etappe 11 oostwaarts richting Anna Paulowna, etappe 12 naar Hippolytus-hoef en vanuit daar etappe 13 naar de Afsluitdijk. Maar je kunt ook kiezen uit twee etappes naar het noorden: etappe V (bijna 19,5 km) van De Nollen naar Den Helder waar je uitkomt bij het NS-station. Of plak daar nog een dag achteraan en maak dagwandeling etappe B (ca. 24,5 km, zie ook pagina 15) rondom Den Helder. Op Wieringen kun je ook zo'n dag-etappe lopen, etappe A (bijna 16 km, zie ook pagina 18). Deze laatste twee etappes zijn rondwandelingen.

Meer info op wandeln.net

Handig

Zoals duidelijk zal zijn geworden, zijn er nog veel meer wandelmogelijkheden in de Kop van Noord-Holland. Grote hulde voor wandelnetwerknordholland.nl voor al die mooie wandelingen die zij hebben gemaakt en het uitstekende knooppuntennetwerk. Ik deed lang niet alle wandelingen, uiteraard. Alle routes zijn gratis te downloaden via de site en ook te lopen via hun app.